

Vergaderjaar 2021–2022

34 352

Uitvoering en evaluatie Participatiewet

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 251

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR ARMOEDEBELEID, PARTICIPATIE EN PENSIOENEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 april 2022

Het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) heeft op verzoek van mijn voorganger onderzoek gedaan naar en advies uitgebracht over het programma Verbeteren Uitwisseling Matchingsgegevens (VUM). Met deze brief bied ik u het advies aan¹, vergezeld van mijn reactie hierop. Een afschrift van deze brief stuur ik aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Reactie

Het advies van het AcICT en de zorgen die daarin worden geuit, neem ik serieus. Deze wil ik – samen met alle betrokken partijen – dan ook zo goed mogelijk oppakken.

Het lopende VUM-programma pas ik aan. Ik heb opdracht gegeven om een nieuwe verdiepingsfase toe te voegen en uit te werken. De gefaseerde aanpak van het programma VUM maakt dit mogelijk. Deze verdiepingsfase heeft tot doel om samen met alle betrokken partijen een goede en passende uitwerking te geven aan de aanbevelingen van het AcICT. In de bijlage 1 leest u mijn reactie op de aanbevelingen.

Via de Stand van de uitvoering van december 2022 zal ik uw Kamer informeren over de stand van zaken ten aanzien van de opvolging van de aanbevelingen en ten aanzien van het wetswijzigingsproces.

Meer mensen aan het werk

Het beleid van het kabinet is erop gericht dat iedereen in Nederland naar vermogen mee kan doen. Ondanks de grote krapte op de arbeidsmarkt, zijn er nog te veel mensen die er niet tussen komen en onnodig langs de kant staan.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Het kabinet staat voor de uitdaging om te komen tot een arbeidsmarkt die werkt voor iedereen. Dit is niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Het kabinet wil de komende jaren, samen met sociale partners, gemeenten en UWV, meer mensen naar werk begeleiden. Ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervoor breiden we onder andere de arbeidsmarktinfrastructuur uit om de overgang van werk-naar-werk en van uitkering-naar-werk te stimuleren. Onderdeel hiervan zijn instrumenten voor om- en bijscholing die de overstap naar tekortberoepen ondersteunen.² Als onderdeel van de uitvoering van de motie van de leden Paternotte en Pieter Heerma (Kamerstuk 35 788, nr. 128)³ en de uitwerking van de arbeidsmarktinfrastructuur zal samen met UWV en gemeenten en andere partijen bekeken worden hoe de matching tussen vraag en aanbod verder verbeterd kan worden. Het lopende VUM-programma is hier ook onderdeel van.

Programma VUM: eenheid van taal en elektronische gegevensdeling

Om de gegevens van werkzoekenden in de «kaartenbakken» van UWV en gemeenten transparant te maken is het programma Verbeteren Uitwisseling Matchingsgegevens (VUM) gestart door SZW samen met VNG, UWV en gemeenten. Transparantie wordt gerealiseerd door 1) landelijke standaardisatie van matchingsgegevens (waaronder profielen en vacatures), 2) de elektronische uitwisseling van deze gegevens, 3) landelijke afspraken en wetgeving voor een veilig, verantwoord en rechtmatig gebruik. Alle partijen houden de vrijheid om hun eigen ICT-systemen te gebruiken: de nadruk ligt op elektronische gegevensdeling en niet op applicatiedeling. Dit doet recht aan de decentralisaties en de gemeentelijke beleidsvrijheid, ook op het gebied van gemeentelijke ICT-systemen.

Transparantie door gestandaardiseerde elektronische gegevensuitwisseling maakt verdere verbeteringen in de (publieke) dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden mogelijk. Werkgevers en arbeidsmarktprofessionals krijgen een beter inzicht in het beschikbare arbeidspotentieel. Beter inzicht in de vraag naar werk en het aanbod helpt de overgang van werk-naar-werk en van uitkering-naar-werk te stimuleren.

De motie van het lid De Kort c.s.⁴ verzoekt de regering om samen met gemeenten en UWV te kijken naar het organiseren van transparantie in de kaartenbak van bijstandsgerechtigden en hun competenties voor werkgevers inzichtelijk te maken, en de Kamer hierover in het tweede kwartaal van 2022 te informeren. Hierbij informeer ik uw Kamer over de invulling van deze motie. Het in beeld brengen van de competenties van mensen is een taak van gemeenten en UWV, voor de betreffende doelgroepen waarvoor zij een wettelijke taak hebben. SZW heeft de Programmaraad Regionale Arbeidsmarkt (VNG, UWV, Cedris en Divosa) een subsidie verstrekt om in 2022 en 2023 verschillende activiteiten uit te voeren voor het creëren van bewustwording en urgentie in arbeidsmarktregio's over het vastleggen van gegevens van werkzoekenden. Het programma VUM geeft uitvoering aan het verzoek om voor werkgevers transparantie te organiseren in de kaartenbakken van UWV en gemeenten. VUM levert hiermee een bijdrage aan het doel om meer mensen aan het werk te helpen en te houden.

² Coalitieakkoord «Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst»; Bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77

³ Planningsbrief ministerie SZW, Kamerstuk 35 925 XV, nr. 88

⁴ Motie van het lid De Kort c.s., Kamerstuk 35 925 XV, nr. 47

Tot slot

Het AclCT wil ik danken voor het uitbrengen van het advies. De aanbevelingen bieden richting en dragen zodoende bij aan het succes van het programma.

De Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen,
C.J. Schouten

Reactie op aanbevelingen AclCT

In deze bijlage ga ik in meer detail in op de kern van de vier aanbevelingen van het AclCT. Het gehele advies wordt verwerkt in de nieuwe verdiepingsfase van VUM.

1. Kom tot een oplossing met meerwaarde door een doelgroepgerichte stapsgewijze aanpak

AclCT heeft een zorg of het huidige ontwerp van de gegevensstandaard goed werkt voor de doelgroep van de Participatiewet. Pas het ontwerp aan en beproef het ontwerp in maximaal twee pilots. Voor het succes van het programma zijn twee externe randvoorwaarden cruciaal: het verbeteren van de dienstverlening en het actueel houden van gegevens voor het matchen.

Ik voel me gesteund dat AclCT de behoefte aan gestandaardiseerde gegevensdeling in het werkdomein onderkent, zodat partijen hier met hun eigen ICT-voorziening eenvoudig op aan kunnen sluiten.

1 juni 2019 is de definitiefase van het programma VUM gestart en daarna startte de voorbereidingsfase. De datum van 19 mei 2021 op het Rijks ICT Dashboard heeft betrekking op het moment waarop het CIO-oordeel is uitgebracht en valt samen met de beproevingsfase.

De gegevensstandaard is in afstemming met betrokken partijen ontworpen voor alle doelgroepen van UWV en gemeenten. De uitwisselingsvoorziening voor VUM is gerealiseerd op het Platform Werk en inkomen zoals dat door het Inlichtingenbureau is ontwikkeld in opdracht van SZW. Doel van de beproevingsfase is om de gegevensstandaard in de praktijk te toetsen in pilots en op basis van deze praktijkervaring het ontwerp aan te passen.

Het AclCT advies om het programma VUM aan te passen neem ik over. Een resultaat van de nieuwe verdiepingsfase is om voorafgaand aan het uitvoeren van de pilots samen met UWV en de pilotgemeenten een extra iteratie uit te voeren op het ontwerp van de gegevensset. Daarbij richten we ons specifiek op mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en kijken we ook opnieuw naar de platformkeuze en voeren een verkenning uit naar het ontsluiten van vacatures via Werk.NL.

Het verbeteren van de dienstverlening en het actueel houden van gegevens is een taak en verantwoordelijkheid van UWV en gemeenten. UWV en gemeenten zijn verantwoordelijk voor de arbeidsbemiddeling van personen in het kader van de taken die volgen uit verschillende regelingen, waaronder de Participatiewet en de Werkloosheidswet. VUM richt zich op deze brede en diverse groep personen.

Het is hierbij van belang dat UWV en gemeenten hun werkzoekenden goed in beeld hebben (competenties) en dat de werkgeversdienstverlening goed aansluit op de werkzoekendendienstverlening. Ook is het van belang dat er een goede balans wordt gevonden tussen vraaggericht (vanuit de werkgever) en aanbodgericht (vanuit de mogelijkheden van beschikbare kandidaten) werken.

SZW heeft de Programmaraad Regionale Arbeidsmarkt (VNG, UWV, Cedris en Divosa) een subsidie verstrekt om in 2022 en 2023 verschillende activiteiten uit te voeren op de volgende drie thema's:

- Integrale werkgevers- en werkzoekendendienstverlening.
- Aansluiting Onderwijs en arbeidsmarkt.

- Kwetsbare doelgroepen in de arbeidsmarkt. Onderdeel van het eerste thema zijn activiteiten voor het creëren van bewustwording en urgentie in de arbeidsmarktregio's over het vastleggen van gegevens van werkzoekenden.

Op dit moment is als onderdeel van Vakkundig aan het werk 2 een nieuwe subsidieronde gestart die open staat voor nieuwe projecten.⁵ Deze oproep richt zich op het bevorderen van werken met een arbeidsbeperking. Wat werkt in de context van de uitvoeringspraktijk – en dus ook in de context van werkgevers en werkzoekende – wél en wat werkt niet om geschikt werk te creëren, mensen hierop in dienst te nemen en dit werk ook te behouden voor mensen met een arbeidsbeperking?

2. Zorgen voor adequate informatiebeveiliging

Het ontwerp heeft op twee punten gebreken, te weten informatiebeveiliging en inrichting van de gegevenslogistiek. Pas het ontwerp op deze punten aan.

Ik ben er groot voorstander van dat werkzoekenden zo betrokken mogelijk zijn en ook hun eigen gegevens kunnen aanpassen. Meerdere gemeenten en UWV hebben dat al mogelijk gemaakt in hun dienstverlening en ICT systemen. Dat is ook de meest logische plek om de gegevens actueel te houden. Dicht bij de werkzoekende, bij de eerstverantwoordelijke dienstverlener zelf.

Een resultaat van de nieuwe verdiepingsfase van het programma VUM is het aanpassen van het ontwerp op de punten informatiebeveiliging en gegevenslogistiek. Dit met als doel het ontwerp door te ontwikkelen en de positie van de werkzoekende te verbeteren.

Een sterke positie van de werkzoekende vind ik heel belangrijk. Deze is essentieel om te komen tot passende dienstverlening en een goede match. SZW kijkt samen met betrokken partijen zorgvuldig naar wat waar moet worden gerealiseerd: in VUM of aan de kant van de dienstverlening.

Om boven twijfel te verheffen dat het delen van persoonsgegevens met private partijen rechtmatig is, acht ik een wettelijke grondslag in de Wet SUWI nodig. Hiervoor is een wetswijzigingsproces in voorbereiding. Onderdeel hiervan is het uitvoeren van een Data Protection Impact Assessment (DPIA). De ontwerpregeling zal ik t.z.t. voor advies voorleggen aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

3. Los de tekortkomingen in het programma op

Het AclCT benoemt in positieve zin dat VUM succesvol is in het bij elkaar brengen van betrokken partijen en dat het programma een gefaseerde aanpak kent. Het programma schiet tekort als het gaat om het ontwerp-proces en het financieel management. Neem aanvullende beheersmaatregelen.

Het aanbrengen van verbeteringen in het ontwerpproces van VUM is onderdeel van de uitwerking van de nieuwe verdiepingsfase. Inclusief aandacht voor de performance van de keten en de rol van VUM daarin.

Tegelijkertijd behouden we in het programma wat volgens het AclCT goed gaat: het bij elkaar brengen van partijen en de gefaseerde aanpak.

⁵ <https://www.zonmw.nl/nl/actueel/nieuws/detail/item/subsidieoproep-voor-bevorderen-van-werken-met-een-arbeidsbeperking-geopend/>

SZW laat een tweetal onafhankelijke onderzoeken uitvoeren, waarvoor de opdrachten inmiddels zijn verstrekt:

- Het eerste onderzoek richt zich op de kwaliteit van het in opdracht van SZW ontwikkelde Platform Werk en Inkomen, op Stichting Inlichtingbureau als ontwikkel- en beheerorganisatie en wat er nodig is voor landelijk gebruik. Ook worden de risico's in beeld gebracht van de platformkeuze voor de hosting.
- Het tweede onderzoek richt zich op de softwarekwaliteit van de ontwikkelde code van de Uitwisselingsvoorziening VUM aan de hand van de ISO 25010-norm en de kosten voor het beheer van de voorziening.

Voor het structureel dwarskijken en verbeteren van de sturing op kosten wordt aan het programmateam een kwaliteits- en programmacontroller toegevoegd. Deze ondersteunt bij het issue- en risicomanagement en het ramen van de programmaresultaten en adviseert vanuit een onafhankelijke positie de ambtelijk (gedelegeerd) opdrachtgever.

4. Zorg voor meer synergie tussen overlappende programma's

Naast het programma VUM zijn er andere ontwikkelingen bij gemeenten, partners en UWV die elkaar deels overlappen en van elkaar afhankelijk zijn. De ontwikkelingen rondom VUM zijn onvoldoende op elkaar afgestemd. Zorg voor meer synergie.

Het is in de eerste plaats aan gemeenten en UWV om in gesprek te gaan over het UWV-programma WorkIT en de vervanging van de UWV-applicaties Sonar en WBS. UWV en VNG zijn in nauw overleg en voeren samen een verkenning uit naar wat vervanging van Sonar en WBS betekent voor gemeenten.

SZW is inmiddels met behulp van architectuurplaten zichtbaar aan het maken wat de afhankelijkheden zijn tussen verschillende ketens. Specifiek voor de ontwikkelingen rondom VUM start in opdracht van SZW ook een dergelijk architectuur-onderzoek. Op basis van de uitkomsten worden verdere acties geformuleerd. Dit versterkt de afstemming en effectiviteit van de verschillende ontwikkelingen.